

Костишин Н.С.,
викладач

Чортківський інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільський національний економічний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМ У ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТЮТЮНОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. В статті розглянуто впровадження на тютюнових підприємствах програмного забезпечення SAP R/3. Накреслено шляхи ефективного використання ERP-систем. Визначено основні параметри автоматизації процесів фінансового і управлінського обліку, оптимізації управління фінансовими потоками, що забезпечує всебічне бачення ситуації у виробничо-господарській діяльності підприємства.

Annotation. In clause introduction at the tobacco enterprises maintenance SAP R/3 is considered. It is induced ways of effective utilization ERP-systems. It is certain key parameters of automation of processes of the financial and administrative account, optimization of management by financial streams that provides an all-round image of a situation in it is industrial-economic activities the enterprises.

Ключові слова: управління ресурсами підприємства, бізнес-процеси, програмне забезпечення, ERP-системи, SAP R/3, прикладні модулі.

Постановка проблеми. Важливою умовою удосконалення управління виробничо-господарською діяльністю тютюнових підприємств є добре налагоджений, достовірний облік усіх господарських процесів. Це достатньо складна процедура під час використання ручного способу обробки облікової інформації. Саме тому великої уваги потребує питання автоматизації облікових робіт, особливо використання автоматизованих систем прийняття управлінських рішень, які, на жаль, впроваджуються важко, окупуються повільно. Однак без них великим підприємствам тютюнової галузі не обійтись.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні обґрунтування проблемних питань, пов'язаних з удосконаленням використання автоматизованих систем для обробки облікової інформації знайшли відображення у працях таких вчених як: М.Г. Чумаченко, Е.К. Гільде, Я.В. Соколова, В.Д. Шквір, А.Г. Загородній, О.С. Височан, В.І. Ананьїн, М.Н. Головін, Н. Резніченко, Л.М. Бандоріна, О.О. Бандоріна, В. Самойленко, та багато інших. Проте, недоліком впровадження інформаційних технологій у діяльність підприємств, у тому числі і тютюнових, в 1990-х роках і спочатку цього століття полягає у тому, що спочатку до уваги беруться самі інформаційні технології, а потім уже облік діяльності підприємства. Тобто при автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах здійснюється автоматизація його окремих розрізнених ділянок, зокрема, калькулювання та обліку витрат, що призводить до виникнення значних проблем і обумовлює низьку ефективність застосування комп'ютерних програм. Це пояснюється тим, що в умовах автоматизованої обробки даних бухгалтерія повинна брати участь в оцінці і контролі рішень, що приймаються, а також в економічному аналізі господарської діяльності, розробці рекомендацій і заходів з планування ресурсозбереження та підвищення ефективності виробництва.

Постановка завдання. Тому, метою даного дослідження є розгляд актуальних проблем з удосконалення планування, обліку і аналізу діяльності підприємств у комп'ютерній системі, які необхідно розглядати в контексті розвитку управління в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростання тютюнових компаній супроводжується рядом проблем: формування регіональних складів, представництв, забезпечення безперебійного постачання як сировини, так і готової продукції тощо. З цілої низки причин деякі керівники вищої ланки поступово втрачають контроль над тим, що відбувається всередині підрозділів, ледве уявляють схеми, за якими здійснюються внутрішні комунікації.

Тому, щоб уникнути часткової, а іноді й повної втрати керованості підприємством, їм необхідно інтегрувати інформацію про роботу всіх відділів підприємства у тому числі й бухгалтерії, відділів кадрів, виробництва. Тобто керівникам тютюнових підприємств необхідно сформувати та реалізувати концепцію узгодженого обліку, контролю, планування і управління як виробничими так і фінансовими ресурсами підприємства.

Варіантом вирішення даного питання буде впровадження системи «Управління ресурсами підприємства» (Enterprise Resource Planning), створеної компанією Gartner Group. ERP-система – це інтегрована інформаційна система управління, яка дозволяє створити єдине середовище для автоматизації планування, обліку, управління та аналізу всіх основних господарських процесів підприємства.

Серед основних завдань, які вирішуються або можуть вирішуватися на основі ERP, можна відмітити: прогнозування та планування результатів діяльності підприємства; підтримка прийняття управлінських рішень; облік кадрів та нарахування заробітної плати; виробничий облік; облік складських запасів та управління ними; планування потреб в матеріалах та інших ресурсах; управління постачанням та закупками; планування і управління фінансами; проектування продукції; розробка технологічних процесів і т.п.

ERP-система формується з модулів під потреби конкретного підприємства. З готових елементів можна компонувати систему, що максимально підходить для потреб підприємства. Фахівці називають це особливим складом портфеля сервісів. А в разі переходу компанії на вищий рівень розвитку його можна доповнювати новими пакетами послуг (функцій системи) [1, с. 5]. Використання даної системи допоможе менеджерам тютюнових підприємств при потребі максимально швидко зібрати дані про роботу підприємства, знайти слабкі місця у виробничому або адміністративному ланцюжку.

На даний час існує ряд систем управління ресурсами підприємства такі як Oracle, BAAN IV, Microsoft Axapta, Scala, «Парус», «Галактика», тощо. На наш погляд, для тютюнових підприємств доцільно використовувати системи SAP, а саме: для великих підприємств – SAP R/3, а для малих – SAP Business One.

Система SAP R/3 об'єднує в собі методику аналізу бізнес-процесів, засобів управління матеріальними, фінансовими, кадровими, інформаційними ресурсами, а також методики впровадження даного рішення і систему навчання користувачів. Формується SAP R/3 з набору прикладних модулів, які підтримують різноманітні процеси виробничо-господарської діяльності підприємства і інтегрують між собою в масштабі реального часу. До них належать такі модулі як: фінанси (FI), контролінг (CO), управління основними засобами (AM), управління проектами (PS), виробниче планування (PP), управління матеріальними потоками (MM), збут (SD), управління якістю (QM), техобслуговування і ремонт обладнання (PM), управління персоналом (HR), управління інформаційними потоками (WF), галузеве рішення (IS) [3].

Впровадження на тютюнових підприємствах програмного забезпечення SAP R/3, сприятиме автоматизації процесів фінансового і управлінського обліку, оптимізації управління фінансовими потоками, забезпечуючи при цьому всебічне бачення ситуації на підприємстві в цілому. Адже буква R із R/3 – це початкова буква слова «Realtime», що означає проведення і актуалізацію даних, які в рамках інтеграції швидко доступні усім зацікавленим відділам підприємства [4]. У свою чергу цифра 3 означає, що в системі реалізована трьохрівнева архітектура (рис. 1), компоненти якої призначені для виконання наступних функцій:

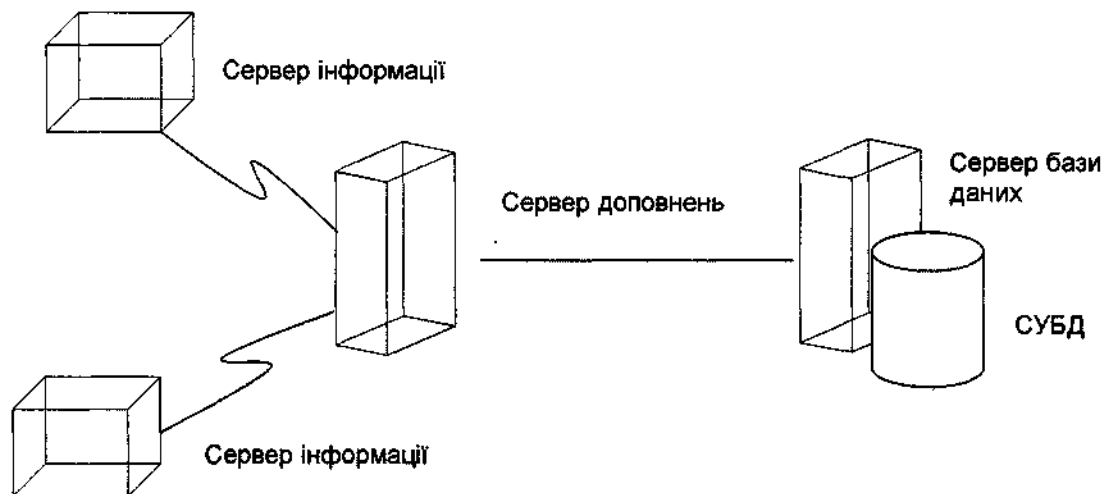

Рис. 1. Схема архітектури SAP R/3

- сервер бази даних використовується для збереження усіх довготривалих даних в системі SAP R/3;
- сервер доповнень зв'язується з сервером бази даних і виконує програми, які реалізують бізнес-моделі;
- сервер інформації функціонує на робочому місці кожного користувача: обробляє команди, введені вручну, керує відображенням інформації і забезпечує зв'язок з виконуваними на сервері доповнення програмами, що реалізують бізнес-моделі.

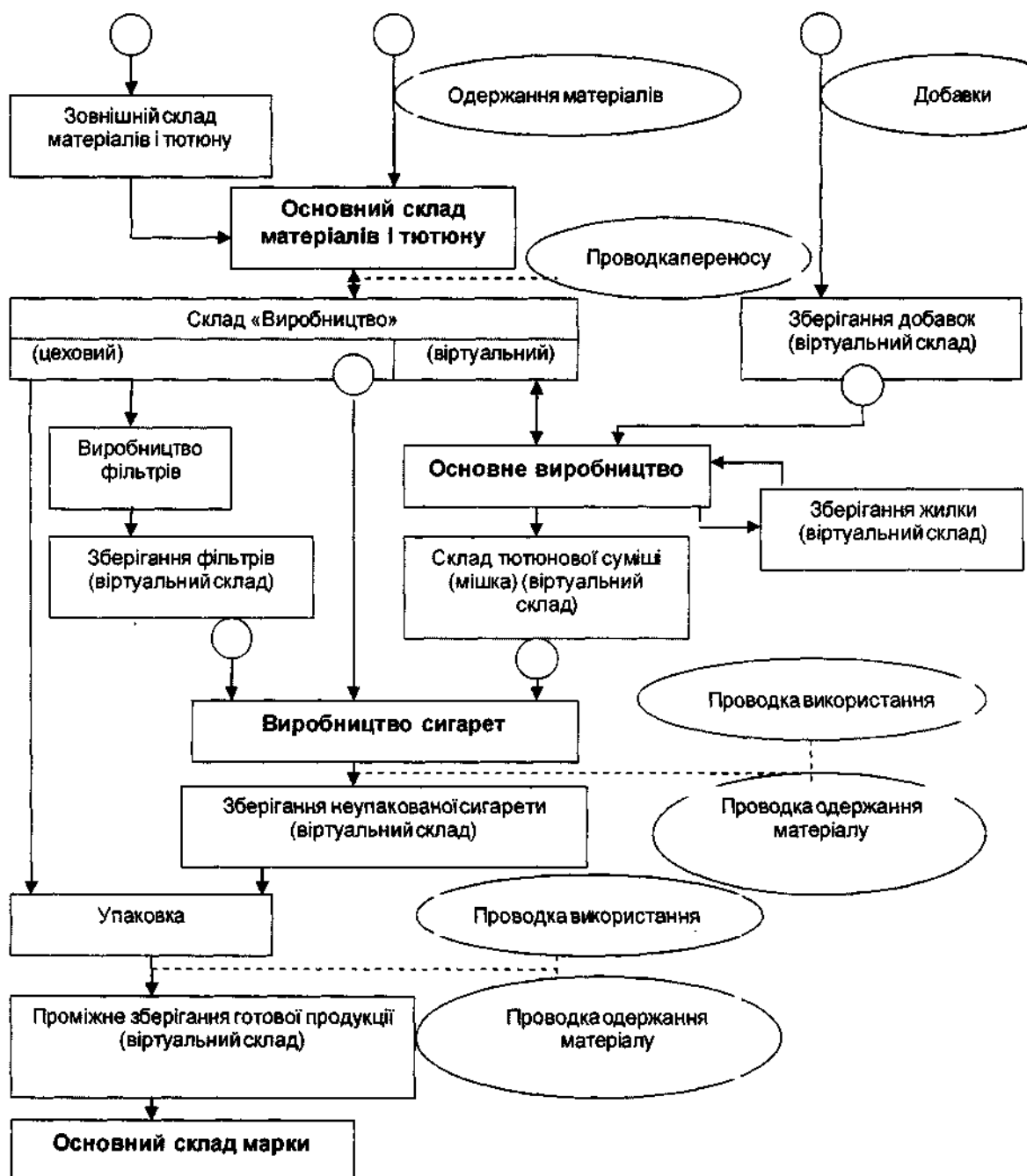

Рис. 2. Схема впровадження системи SAP R/3 на тютюнових підприємствах

Враховуючи особливості тютюнових компаній, при автоматизації виробництва продукції формуються віртуальні склади (рис. 2). Тобто матеріали і тютюн, які одержані від постачальників та зберігаються на основному складі переміщуються на склад виробництва віртуальний для тютюнової сировини та цеховий для матеріалів. В результаті процесу виробництва утворюються напівфабрикати: тютюнова суміш (мішка), добавки (соуси), фільтри, не запаковані цигарки. Для проміжного зберігання даних напівфабрикатів також створюються відповідні віртуальні склади. По

вершенню останньої стадії виробництва – упакування, продукція переміщується на основний лад готової продукції (склад марок).

З точки зору охоплення життєво важливих процесів діяльності підприємств систему SAP R/3 можна розділити на частини, які формуються із модулів. (табл. 1).

Таблиця 1

Функціональність системи SAP R/3

Система SAP R/3	Складова	Модуль
	Фінансове управління	Модуль FI: бухгалтерський облік
		Модуль CO: контролінг
		Модуль EC: управління підприємством
		Модуль IM: інвестиційне управління
		Модуль TR: фінансовий аналіз
	Логістика	Модуль AM: управління, планування і контроль основних засобів
		Модуль MM: система управління матеріальними потоками
		Модуль PM: технічне обслуговування і ремонт
		Модуль SD: продаж / відвантаження / фактурування
	Управління персоналом	Модуль HR-MD: основні дані
		Модуль HR-PA: адміністративний персонал
		Модуль HR-PD: планування персоналу і розвиток кадрової структури
	Установчі комунікації	

В свою чергу кожен модуль складається ще із підмодулів. Так, наприклад, модуль Модуль FI: бухгалтерський облік містить: бухгалтерію кредиторів, дебіторів, ведення головної книги, консолідацію; модуль CO: контролінг – облік за видами витрат; облік витрат за MB3; внутрішні замовлення; облік витрат по процесах; контролінг витрат на продукт; облік результатів; облік за місцями виникнення прибутку, тощо.

Бухгалтерський облік, облік витрат і фінансовий аналіз – це консолідований підхід до управління, який фінансову частину системи SAP R/3 робить зручним інструментом управління для усіх фінансових служб підприємства. Модулі даної частини системи SAP R/3 охоплюють усі аспекти фінансової діяльності підприємства і акумулюють основну фінансову інформацію, що збирається із усіх модулів системи. Функціональні можливості системи дозволяють керувати витратами, рошовими засобами, фондами, прибутком, ризиками [5].

Збут продукції, управління матеріальними потоками, виробництво, управління якістю, технічне обслуговування і управління проектами об'єднані системою SAP R/3 у гнучкі, універсальні танцюжки виробничих процесів, що знайшли своє відображення у логістиці. Покращення рієнтованості користувача у системі SAP R/3 і ефективність її функціонування забезпечується за рахунок добре розвинутих засобів управління документообороту. В системі SAP R/3 також реалізовані різноманітні засоби підтримки матеріально-технічного забезпечення, до основних елементів якого відноситься: повномасштабне планування виробництва і контроль усіх його аспектів, різноманітні варіанти конфігураційних зв'язків збуту, повторне виробництво, електронний документообірот в режимі реального часу, управління виробничими потужностями, шляхом ведення обмежень на ресурси та планування ресурсів, звіти про досягнуті результати і прогноз наявності у процесі управління проектом, тощо.

Висновки з даного дослідження. За допомогою системи SAP R/3 спрощується контроль і аналіз усіх провідок, які відбуваються на підприємстві. Можливість при даній системі працювати в режимі on-line дозволяє працівникам бухгалтерії одержувати облікову інформацію від підрозділів, аналізувати її і формувати загальні звіти. При цьому керівництво забезпечується достовірною інформацією про фінансовий стан компанії для стратегічного планування і фінансово-економічного рогнозування. Величезний інформаційний потенціал рішення SAP R/3 дозволяє керівництву роводити комплексний аналіз діяльності компанії в різних площинах і не тільки відстежувати езультати, але і контролювати чинники, що впливають на показники ефективності бізнесу.

Таким чином, на сьогоднішній день система «Управління ресурсами підприємствами» SAP R/3 є найповнішим і інтегрованим рішенням, яке дозволить потюновим підприємствам досягти ової якості контролю над всією оперативною, фінансовою і адміністративною діяльністю, підвищити їх ефективність, прогностованість і прибутковість.